

Sygn. akt V U 955/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2016 r. w Kaliszu

odwołania S. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 28 czerwca 2016 r. i 28 listopada 2016r. Nr (...)

w sprawie S. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

1. Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 28 listopada 2016 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje S. S. (1) emeryturę od 01 marca 2016r.

2. Umarza postępowanie w przedmiocie decyzji z 28 czerwca 2016r.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.06.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. odmówił S. S. (1) przyznania emerytury wcześniejszej dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, gdyż ani nie udowodnił 15 lat pracy w tych warunkach, ani nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odmówiono mu przy tym zaliczenia pracy domownika w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 03.12.1971r do 20.06.1973r. z uwagi na oraz równoczesną naukę w szkole ponadpodstawowej (dalszy okres pracy w gospodarstwie został przy tym zaliczony). Jego ogólny staż ubezpieczeniowy wynosi 23 lata 4 miesiące i 28 dni.

Odwołanie od tej decyzji wniósł do Sądu S. S. (1) domagając się przyznania wcześniejszej emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach po zaliczeniu okresu pracy domownika w okresie nauki w szkole rolniczej na podstawie zeznań wskazanych świadków oraz zaliczenia pracy w szczególnych warunkach wykonywanej przy wytwarzaniu śruty w oparciu o świadectwa pracy.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Zgodnie z art.184 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j.Dz. U. z 2015r. poz.1302) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (01.01.1999r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn;

oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27.

Stosownie do treści ust.2 emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do OFE lub złożenia wniosku o przekazanie środków tam zgromadzonych za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 32 cyt. ustawy ubezpieczeni będący pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnieni w szczególnych warunkach przez co najmniej przez 15 lat, nabywali prawo do emerytury w wieku obniżonym o 5 lat od podstawowego o ile udowodnili łączny staż ubezpieczeniowy określony w art.27 cyt. ustawy wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

S. S. (1) urodził się w dniu (...)

Na dzień 01.01.1999r. wykazał 23 lata 4 miesiąc i 28dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym ZUS uwzględnił mu okres pracy w charakterze domownika w gospodarstwie rolnym rodziców po zakończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej tj. od 21.06.1973r. do 30.04.1975r. czyli do podjęcia pierwszej pracy zawodowej.

Odwołujący się przed sądem przedłożył dowód zatrudnienia w okresie od 01.07.1993r. do 31.12.1994r. w (...) w K., który wcześniej nie był wykazany. Po uwzględnieniu tego dodatkowego okresu składkowego staż ubezpieczeniowy na dzień 01.01.1999r. wynosi 24 lata 10 miesięcy i 28 dni, o czym organ rentowy orzekł w decyzji z dnia 28.11.2016r.

Odwołujący się domagał się uzupełnienia ogólnego stażu pracy pracą w gospodarstwie rolnym rodziców od 16 roku życia powołując się na to, że jego nauka w szkole rolniczej miała ścisły związek z pracą w gospodarstwie.

S. S. (1) odbywał naukę w dwuletniej (...) w C.i naukę tę zakończył 20.06.1973r.

W tym czasie mieszkał w tej samej miejscowości, gdzie jego rodzice w latach 1969-1977 posiadali gospodarstwo rolne o pow. 7,08 ha.

(zaświadczenie Starosty (...) k 9 akt ZUS -plik emerytalny)

Odwołujący się podjął pierwszą pracę zawodową od 1.05.1975.r. w (...) O.

Na gospodarstwie w C. oprócz odwołującego się mieszkali jeszcze: rodzice oraz rodzeństwo: brat M. S. urodzony w (...)r., dwaj młodsi bracia (urodzeni w (...), i (...)) i znacznie młodszą siostrą T. S. urodzoną w (...)r. Matka urodzona w (...)r. miała w (...) 43 lata, a ojciec urodzony w (...)r. miał 25 lat.

(dowód zaświadczenie o zameldowaniu k 7 akt emerytalnych ZUS)

Gospodarstwo rodzinne było ogólnorolne, dysponowano 2-3 końmi, hodowano około 10 krów, 30-40 świń, uprawiano podstawowe zboża, ziemniaki, rośliny pastewne.

Odwołujący się, jak każde z dzieci w rodzinie w miarę sił i potrzeb wykonywał wszelkie potrzebne prace gospodarskie polowe i przy codziennym oprzątku inwentarza, co wiązało się z pracochłonnym przygotowaniem karmy dla zwierząt. Pracę tę odwołujący się wykonywał z rodzicami albo z innymi domownikami. Pracował w ten sam sposób również poza czasem zajęć szkolnych w okresie nauki w szkole rolniczej, którą odbywał w dwuletniej (...) w S.. Nauka tam odbywała się 4 razy w tygodniu, od godziny 18-tej. Gospodarstwo było jedynym źródłem utrzymania rodziny. Odwołujący się pomagał w gospodarstwie również po podjęciu pracy zawodowej. Czas pracy na gospodarstwie zależał

od pory roku i zwiększał się zwłaszcza w okresie nasilenia prac polowych czy prac akcyjnych jak wiosenna orka, sianokosy, żniwa, wykopki czy młocka.

(dowód- zeznania świadków G. C. i J. W. k 22 i odwołującego się k 23)

Zeznania te są wiarygodne, bo zgodne ze zwyczajami panującym na wsiach, zgodnie z którymi zdolni do pracy domownicy uczestniczyli w pracach gospodarskich w miarę bieżących potrzeb, swoich sił i czasu. Organ rentowy biorąc zapewne pod uwagę wielkość gospodarstwa i sytuację rodzinną zaliczył odwołującemu się pracę domownika od czasu zakończenia nauki w szkole ponadpodstawowej. Okoliczności sprawy wskazują, że istnieją takie same podstawy do zaliczenia też okresu wcześniejszego, skoro nauka zasadniczej szkole rolniczej odbywała się w systemie wieczornym, tym bardziej, że po doliczeniu nieznanego wcześniej okresu składkowego znacznie zmniejszyła się ilość okresu brakującego do 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 cyt ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się m.in. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 01.01.1983r. jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7. są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Utrwalone jest w orzecznictwie i literaturze, że przypadek ten dotyczy pracy domownika, czyli osoby związanej z gospodarstwem w sposób stały i pełny.

Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 01.01.1983r. uważa się bowiem okresy pracy wykonywanej na takich warunkach, jakie po tym dniu dawały podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników.- (patrz wyrok SN z 3. 07. 2001r. II UKN 466/00 OSNP 2003 /7/186)

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989 r. nr 24 poz.133 ze zm.) jako domownika (osobę co do której od 1.10.1983r. istniał obowiązek ubezpieczenia rolniczego,) w art.2 ust 2 definiowała członka rodziny rolnika i inną osobę pracującą w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

W aktualnym orzecznictwie Sądów przyjmuje się, że przy ocenie podstaw do zaliczenia pracy domownika nacisk kładziony jest na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi, co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Tym kryteriom zazwyczaj nie odpowiada praca domownika – dziecka rolnika, które uczy się w szkole położonej w innej miejscowości niż miejsce gospodarstwa rolnego. Osoby te nie wykonują bowiem stałej pracy w wymaganym dziennym wymiarze czasu, gdyż ich głównym zajęciem jest nauka w szkole.

Nie sprzeciwia się natomiast zaliczeniu takiej pracy fakt równoległej nauki, jeśli okoliczności faktyczne wskazują na potrzebę pomocy domownika w gospodarstwie i na realną możliwość pogodzenia pracy w gospodarstwie z nauką, gdyż w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego dopuszczalne jest zaliczanie okresów pracy w czasie wakacji szkolnych (patrz wyrok z 19.12.2000r. IIUKZ 155/00 OSNP2002/16/394).

Pogląd tam wyrażony Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela, bo zwyczajowo dzieci rolników całe wakacje spędzały na pracy w rodzinnych gospodarstwach.

W ocenie Sądu biorąc pod uwagę obszar gospodarstwa i sytuację rodzinną odwołującego się istnieją więc podstawy do zaliczenia mu z tytułu pracy domownika okresu brakującego do 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1.01.1999r.

W tej sytuacji skoro odwołujący się spełnia warunki co do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wyjaśnienia wymagało czy wykazał na w/w dzień co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

S. S. (1) podjął pracę zawodową od 01.05.1975r.

Jego pierwszym miejscem pracy były (...) w O.Zajmował się tam stale obsługą śrutownika do wytwarzania śruty ze zboża gorszego gatunku. Pracował w wielkim zapyleniu i hałasie w okresie od 01.05.1975r. do 31.08.1984r.

Następnie od 04.09.1984r. odwołujący się przeniósł się do mieszalni pasz w K., która podlegała pod (...)w O.i pracował tam do 30.06.1993r. Wykonywał tam podobną pracę jak poprzednio, czyli pracował przy produkcji mieszanek paszowych. Jak w poprzednim miejscu pracy obsługiwał śrutowniki, tym razem bijakowy i walcowy. Od lipca 1993r. nastąpiły zmiany organizacyjne, w wyniku tego mieszalnia pasz w K.podlegała pod (...) w C.. Odwołujący się nadal wykonywał pracę w tym samym miejscu i w tych samych warunkach. Pracował w hałasie i w wielkim kurzu.

Zakłady pracy uznawały jego pracę za wykonywaną w szczególnych warunkach, czego dowodem jest wydanie świadectw pracy w szczególnych warunkach. Aczkolwiek nie zawierają one poprawnej nazwy i klasyfikacji stanowiska, pozwalają na uznanie, że S. S. (1) w okresach od **01.05.1975r. do 31.08.1984r. i od 04.09.1984r. do 30.06.1993r. oraz od 01.07.1993r. do 31.12.1994r.** wykonywał stale w pełnym wymiarze czasu pracy **pracę przy produkcji śruty**. Odpowiada to pracy wymienionej w wykazie A do cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego.... w dziale X poz. 10 (prace przy wytwarzaniu mąki, kaszy, płatków i śruty).

Powodem takiego zakwalifikowania pracy były panujące warunki nadmiernego zapylenia przy tego typu produkcji, narażające zwłaszcza układ oddechowy pracowników.

Definicję ustawową „pracy w szczególnych warunkach” zawiera art.32 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z tym przepisem za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca taka to ta, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Np. praca w narażeniu na hałas ponadnormatywny, praca w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych. Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Motyw przyświecający ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art.32 w/w ustawy opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu i osoba taka ma prawo do wcześniejszej emerytury niż pozostali ubezpieczeni.

Przepisy resortowe –stanowią powtórzenie i niejako doprecyzowanie ogólnego określenia pracy uznanej za wykonywaną w szczególnych warunkach wskazanej w przepisach ogólnych odnoszących się do wszystkich branż gospodarki.

O zakwalifikowaniu pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje charakter czynności, a nie nazwa stanowiska. Odwołujący się obsługując śrutowniki zajmował się mieleniem ziaren zbóż gorszego gatunku przeznaczonych na śrutę. Prace tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w narażeniu na hałas maszyn i ciągle wdychanie drobin kurzu.

Odwołujący się wykazał zatem zarówno 15 lat pracy w szczególnych warunkach jak też ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Nie przystąpił do OFE.

S. S. (1)wiek 60 lat osiągnął w dniu (...).

Wniosek o emeryturę złożył w dniu 29.03.2016r.

W tym stanie rzeczy Sąd zmieniając ostatnią decyzję organu rentowego z dnia 28.11.2016r. przyznał odwołującemu się prawo do emerytury wcześniejszej od miesiąca złożenia wniosku, co jest zgodne z art.129 cyt. ustawy z 17.12.1998r.

Zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 kpc orzeczono więc jak w pkt 1 wyroku.

Wobec uchylecia decyzji z dnia 28.06.2016r. postępowanie w przedmiocie tej decyzji podległo umorzeniu i zgodnie z art.355§1 kpc orzeczono jak w pkt 2 wyroku.